

30 januari—6 februari.

Debatter m. m.

Lördagen den 2 februari.

Sid.

Interpellation av herr Mogård ang. de statsunderstödda symfoniorkestrarnas ställning m. m.	9
---	---

Tisdagen den 5 februari.

Interpellation av herr Lundgren ang. städernas kostnader för pensionering av statspolismän	11
--	----

Onsdagen den 6 februari.

Ang. den brittiske konungens frånfälle	13
Svar på fråga av herr Nilsson, Bror, om bättre beredskap mot mul- och klövsjukan	13
Förlängd tjänstgöring för arméns värnpliktiga	14
Indexreglering av värnpliktigs familjepenning	17
Interpellation av herr Lundgren ang. beskattningen av elverkens kraftöverskott	27

Samtliga avgjorda ärenden.

Onsdagen den 6 februari.

Konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, ang. ändring i kyrkomötesförordningen	14
— nr 2, ang. ändrad lydelse av 16 § kyrkomötesförordningen	14
Statsutskottets utlåtande nr 23, ang. utgifter å tilläggsstat II: inrikesdepartementet	14
Andra lagutskottets utlåtande nr 1, ang. ändrad lydelse av 3 § förordningen om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.	14
— nr 2, ang. förlängd tjänstgöring för arméns värnpliktiga	14
— nr 3, ang. ändring i 6 § familjebidragsförordningen	17

Onsdagen den 30 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Herr *Sandler* anmälde, att han under gårdagen infunnit sig vid riksdagen.

Justerades protokollen för den 22, 23, 24, 25 och 26 innevarande månad.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 31, med förslag till lag angående ändring i lagen den 30 april 1948 (nr 218) om sambruksföreningar.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 32, angående anslag till hushållnings-sällskapen för budgetåret 1952/53, m. m.

Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet den av herr *Öhman* m. fl. väckta motionen, nr 242, om vissa instruktioner åt den svenska delegationen hos Förenta Nationerna.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet nedannämnda motioner:

nr 243, av herr *Bergvall*, om grundlagsändringar avseende en utbyggnad av folkomröstningsinstitutet;

nr 244, av herr *Cassel*, om kungörande av val av kommunal- och stadsfullmäktige samtidigt med kungörandet av val av landstingsmän; samt

nr 245, av herr *Norman* m. fl., om ändring av grunderna för vissa riksdagsman-pensioner.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 246, av herr *Nordenson* m. fl., om en begränsning av de statliga arbetsupp-gifternas omfång i besparingssyfte;

nr 247, av herr *Lundqvist* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplacering för viss biträdespersonal m. m.;

nr 248, av herr *Cassel*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående häradshövdingarnas lönegradsplacering;

nr 249, av herr *Hermansson, Albert*, och herr *Elmgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ungdomsfängelnsnämnden;

nr 250, av herr *Johannesson*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till skyddskonsulentorganisationen m. m.;

nr 251, av herr *Lindblom* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor; samt

nr 252, av herr *Öhman* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning rörande anskaffning av flygmateriel m. m. vid flygvapnet.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott den av herr *Öhman* m. fl. väckta motionen, nr 253, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om förlängd tjänstgöring för vissa värnpliktiga tillhörande armén, vilka under år 1952 avsluta första tjänstgöring.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 254, av herr *Öhman* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående plan för flottans fartygbyggnader;

nr 255, av herr *Cassel*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ersättning för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.;

nr 256, av herr *Thun, Edvin*, angående vissa frågor om statsbidrag till väg- och gatuhållning i städer och stadsliknande samhällen;

nr 257, av herr *Nilsson, Alfred*, om användande för vägändamål av sten, som undanröjes från odlad eller odlingsbar jord;

nr 258, av herrar *Svärd* och *Bergh*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om vissa anslag till biltrafik vid statens järnvägar och till postverkets diligensstrafik;

nr 259, av herr *Lindahl*, om utredning rörande förstatligande av Askersund—Skyllberg—Lerbäcks järnväg m. m.;

nr 260, av herr *Björck* m. fl., om ökat anslag till bidrag till Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande;

nr 261, av herr *Cassel*, om uppförande å finansdepartementets personalförteckning av ytterligare fyra befattningar som föredragande i regeringsrätten;

nr 262, av herr *Elmgren*, angående riksheroldikerämbetets former för organisation och finansiering;

nr 263, av herr *Nordenson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till bidrag till Drottningholms teatermuseum;

nr 264, av herr *Björck*, om uppflyttning av amanuensen vid naturhistoriska riksmuseet H. Persson i högre lönegrad;

nr 265, av herr *Ohlon*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne- och pensionsreglering för professorer och vissa andra akademiska lärare m. fl.;

nr 266, av fru *Svenson* m. fl., om inrättande av en professur i näringslära vid Uppsala universitet;

nr 267, av herrar *Eskilsson* och *Arrhén*, om nedsättning av terminsavgifterna vid de tekniska högskolorna och vid handelshögskolorna;

nr 268, av fröken *Andersson* och herr *Arrhén*, om anslag till den hälso- och sjukvårdande verksamheten vid landets universitet och högskolor;

nr 269, av herrar *Arrhén* och *Lundqvist*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till kurser för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter;

nr 270, av herr *Sundelin*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter;

nr 271, av herr *Arrhén*, angående grunderna för ersättning för konfirmationsundervisning vid kommunala flickskolor och kommunala mellanskolor;

nr 272, av herrar *Sunne* och *Björck*, om inrättande av en skolöverläkartjänst inom överstyrelsen för yrkesutbildning;

nr 273, av herr *Näslund* och herr *Andersson, Axel*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till understöd åt kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning;

nr 274, av herr *Sten* m. fl., om ett tilläggsanslag till Hässleholms tekniska skola;

nr 275, av herr *Lundqvist* m. fl., om anordnande av en kompletteringskurs för organister, som sakna musiklärarexamen;

nr 276, av herr *Nordenson* m. fl., om utökning av kommerskollegii monopolutredningsbyrå med personal för analys av pris- och marknadsförhållanden;

nr 277, av herr *Bergvall*, om utökning av kommerskollegii monopolutredningsbyrå med personal för analys av pris- och marknadsförhållanden;

nr 278, av herr *Näsgård* m. fl., om ökat anslag till utrustning och inredning vid statens hantverksinstitut;

nr 279, av herr *Petrén*, om anslag till särskilda rationaliseringsundersökningar vid statens hantverksinstitut;

nr 280, av herr *Nordenson*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning rörande avsättning till lotterimedelsfonden;

nr 281, av herr *Sunne* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till bidrag till Hemmens forskningsinstitut;

nr 282, av herr *Arrhén*, om upphävande av de i statens allmänna avlösningsreglemente förekommande undantagsbestämmelserna beträffande lärare vid högre kommunala skolor;

nr 283, av herr *Elmgren*, om förhöjd pension åt förre förste sekreteraren hos riksheroldikerämbetet, kaptenen J. Kleberg;

nr 284, av herr *Bergh*, om visst militärt tillägg till f. d. kaptenen och gymnastikläraren M. Uhlins pension;

nr 285, av herr *Bergh*, om visst mili-

tärt tillägg till f. d. majoren och gymnastikläraren B. Steckzéns pension;

nr 286, av herr *Lindahl*, om pension åt telefonarbetaren A. V. Vikmans änka Edit Charlotta Vikman; och

nr 287, av herr *Hedenby*, om ersättning till chauffören C. V. Bengtsson i anledning av olycksfall i arbete.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet nedannämnda motioner:

nr 288, av herr *Ohlon* m. fl., om vissa lättnader i beskattningen;

nr 289, av herr *Öhman* m. fl., om höjning av ortsavdragen vid den statliga beskattningen;

nr 290, av herrar *Eskilsson* och *Magnusson*, om viss ändring av bestämmelserna angående skyldighet att erlägga fastighetsskatt;

nr 291, av herr *Magnusson* och fröken *Andersson*, om rätt att vid taxering till inkomstskatt åtnjuta avdrag för vissa studiekostnader;

nr 292, av herr *Karlsson*, *Gustaf*, m. fl., om befrielse för folketshusförening och folkparksförening från viss del av nöjesskatten;

nr 293, av herr *Petrén*, om höjning av skattesatsen för de ekonomiska föreningarna med undantag av jordbrukets kreditkassor;

nr 294, av herr *Magnusson*, angående behandlingen i skattehänseende av upplåtelse av avverkningsrätter;

nr 295, av herr *Eskilsson* m. fl., om avskaffande av elskatten; samt

nr 296, av herr *Bengtson* och herr *Nilsson*, *Bror*, om kyrkors och andra gudstjänstlokalers undantagande från skyldighet att erlägga elskatt.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet nedannämnda motioner:

nr 297, av herr *Öhman* m. fl., om förstatligande av importen och distributionen av mineralolja;

nr 298, av herr *Nordenson* m. fl., angående riktlinjerna för den ekonomiska politiken;

nr 299, av herr *Nordenson* m. fl., om möjliggörande av fri konkurrens på lika

villkor mellan olika företagsformer för bostadsbyggande;

nr 300, av herr *Ohlon* m. fl., om en utredning rörande sparandets struktur m. m.; samt

nr 301, av herrar *Näsgård* och *Johannesson*, om sänkning av prenumerationspriset för snabbprotokollen från riksdagsdebatterna.

Föredrogos och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 302, av herr *Arrhén*, om ratifikation av en år 1947 mellan vissa länder ingången konvention rörande skeppsmätning;

nr 303, av herr *Näslund* och herr *Andersson*, *Axel*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om häradsallmänningar, m. m.;

nr 304, av herr *Andersson*, *Lars*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om häradsallmänningar, m. m.;

nr 305, av herr *Bergh*, angående upphävande av lagen om kronans förköpsrätt;

nr 306, av herr *Lindblom* m. fl., om en allmän översyn av gällande regler om frihetsberövande;

nr 307, av herr *Cassel*, om rätt för person, som häktats för lösdriveri, att få offentlig försvarare;

nr 308, av herr *Cassel*, om utredning rörande redovisning och revision för koncerner;

nr 309, av herr *Cassel*, om vissa ändringar i förordningen angående yrkesmässig automobiltrafik m. m.;

nr 310, av herr *Lundqvist* m. fl., om förtydligande av vägtrafikförordningens bestämmelser beträffande gåendes skyldigheter att åtlöda trafikljussignaler, m. m.;

nr 311, av herr *Nordenson* m. fl., om införande av rörlig pensionsålder för erhållande av folkpension;

nr 312, av herrar *Björck* och *Sundelin*, angående viss ändring i 3 § lagen om försäkring för yrkessjukdomar;

nr 313, av herr *Söderquist* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med

förslag till förordning om ändring i 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99);

nr 314, av herr *Petrén*, om ändring i grunderna för vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

nr 315, av herr *Näslund* och herr *Andersson, Axel*, om viss revision av olycksfallsförsäkringslagen och militärsättningsförordningen; samt

nr 316, av fröken *Andersson* m. fl., om avskaffande av byggnadsregleringen.

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:

nr 317, av herrar *Bengtson* och *Eliasson*, angående utredning och förslag om en successiv försäljning av statens jordbruksdomäner;

nr 318, av fru *Svenson* och herr *Nilsson, Bror*, angående reglering av torghandeln och den ambulerande handeln med svensk frukt m. m.;

nr 319, av herr *Sundelin*, om en reformering av undervisningen i lantmannaskolorna;

nr 320, av herr *Andersson, Lars*, och herr *Grym*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor;

nr 321, av herr *Näslund* och herr *Andersson, Axel*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor;

nr 322, av herr *Näslund* och herr *Andersson, Axel*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om inrättande av nya distriktsveterinärtjänster;

nr 323, av herr *Näslund* och herr *Andersson, Axel*, om viss ändring av bestämmelserna rörande producent- och kontantbidrag till brukare av mindre jordbruk; samt

nr 324, av herr *Nilsson, Alfred*, m. fl., om vissa åtgärder till hästavelns befrämjande.

Föredrogos och hänvisades till kammarens allmänna beredningsutskott nedannämnda motioner:

nr 325, av herr *Bengtson* m. fl., om vidgad rätt för militär personal att åtnjuta taxenedsättning vid permissionsresor;

nr 326, av herr *Cassel* m. fl., om upprättande av en plan över erforderliga åtgärder mot landsbygdens avfolkning;

nr 327, av herr *Sundelin* m. fl., om en skyndsamt utredning angående inflationens inverkan på de sociala förmånerna; samt

nr 328, av herr *Nordenson* m. fl., om åtgärder i syfte att stärka rättsäkerheten och den medborgerliga friheten.

Föredrogos och hänvisades till konstitutionsutskottet herr *Holmbäcks* motion, nr 329, om grundlagsändring i syfte att minska riksdagsarbetets forcing vid slutet av riksdagens vårsessioner.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 330, av herrar *Göransson* och *Mogård*, angående dels anslag å tilläggsstat för budgetåret 1951/52 till skyddsvärnet i Stockholm och skyddsvärnet i Göteborg, dels ock anslag för budgetåret 1952/53 till Svenska skyddsförbundet;

nr 331, av herr *Ewerlöf* m. fl., om höjning av vissa anslag för försvaret m. m.;

nr 332, av herr *Holmbäck* m. fl., om höjning av vissa anslag under riksstatens fjärde huvudtitel;

nr 333, av herr *Holmbäck* m. fl., om höjning av anslagen till rekryteringskostnader vid marinen, vissa flygfältsarbeten m. m. samt uppställningsplatser för radarstationer;

nr 334, av fröken *Andersson* m. fl., angående den kvinnliga arbetskraftens rationella utnyttjande inom det totala försvaret;

nr 335, av herr *Lindblom* m. fl., angående dels en utredning om utbildningen i praktisk psykologi, dels ock en översyn av föreliggande utredningsmaterial beträffande den framtida ungdomsvården m. m.;

nr 336, av herrar *Lindblom* och *Holmbäck*, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag rörande avskrivning å anslag till lånefonden för bostadsbyggande m. m.;

nr 337, av herr *Ewerlöf* m. fl., om upprustning av vägväsendet m. m.;

nr 338, av herr *Persson, Helmer*, om byggande av en järnväg Luleå-Karlsborgsverken;

nr 339, av herr *Holmbäck* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till statens medicinska forskningsråd för främjande av medicinsk forskning;

nr 340, av herrar *Lindblom* och *Söderquist*, om ökat anslag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande;

nr 341, av herrar *Bengtson* och *Söderquist*, om utredning rörande statligt stöd åt konstnärligt inriktad svensk spelfilmsproduktion;

nr 342, av herr *Lindblom* m. fl., om utredning rörande upprustning av forskning, undervisning och vård på de s. k. folksjukdomarnas och ålderssjukdomarnas områden;

nr 343, av herrar *Lundqvist* och *Cassel*, om utbyggnad av statspolisorganisationen;

nr 344, av herr *Söderquist*, angående organisationen av personalvården inom den civila statsförvaltningen m. m.;

nr 345, av herr *Söderquist* m. fl., om rätt till uppskjuten livränta för befattningshavare, som dömts till avsättning eller på grund av tjänstefel skilts från tjänsten före år 1935; samt

nr 346, av herr *Persson, Helmer*, och herr *Öhman*, angående subventionering av viktiga förbrukningsartiklar.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet nedannämnda motioner:

nr 347, av herr *Lundqvist* m. fl., om beredande av möjlighet till dispens i vissa fall från erläggande av investeringsavgift;

nr 348, av herr *Cassel*, angående utredning av frågan om uttagande av lagfartsstämpel vid fusion mellan aktiebolag;

nr 349, av herr *Ewerlöf*, om höjning av de skattefria beloppen för förmånstagare till livförsäkring m. m.; och

nr 350, av herr *Persson, Ola*, m. fl., om höjning av inkomstgränsen för skyldighet att avgiva självdeklaration till inkomstbeskattning.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet nedannämnda motioner:

nr 351, av herrar *Lindblom* och *Holmbäck*, om möjliggörande av fri konkurrens på lika villkor mellan olika företagsformer för bostadsbyggande;

nr 352, av herr *Lindblom* m. fl., angående vissa åtgärder för främjande av kapitalbildningen i landet;

nr 353, av herrar *Holmbäck* och *Bergvall*, om utredning rörande utgivande av ett värdefast statligt obligationslån; samt

nr 354, av herr *Persson, Helmer*, och herr *Öhman*, om åtgärder för en generell sänkning av pris- och levnadskostnadsnivån m. m.

Föredrogos och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 355, av herr *Eliasson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 19 juni 1942 (nr 429) om hyresreglering m. m.;

nr 356, av herr *Holmbäck*, med förslag till lag om ändring i 13 kap. 12 § giftermålsbalken;

nr 357, av herr *Cassel* m. fl., om en utredning angående lämpliga regler för placering av omyndigs penningmedel;

nr 358, av herr *Cassel*, angående en översyn av gällande bestämmelser om vissa domstolsbeskeds meddelande genom anslag i rättens kansli;

nr 359, av herr *Lindblom* m. fl., om införande av indextillägg å livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen och därtill anslutna författningar;

nr 360, av herrar *Lindblom* och *Näslund*, angående en successiv avveckling av byggnadsregleringen;

nr 361, av herr *Lundqvist*, med förslag till lag om ändring i 3 § av lagen

om rätt till fiske den 1 december 1950 (nr 596); och

nr 362, av herr *Bengtson*, om skärpta bestämmelser angående åtgärder till motverkande av föroreningar av sjöar och vattendrag.

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:

nr 363, av herr *Lundqvist*, om åtgärder för bibehållande och förbättrande av beståndet av lax och ål i svenska fiskevatten; samt

nr 364, av herr *Lindgren*, om utredning angående uppförande av en statens småbrukarskola.

Anmälades att till kammaren överlämnats följande kungl. propositioner, vilka nu var för sig föredrogos och lades på bordet:

nr 33, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 8

juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker; samt

nr 35, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjuk-kassor.

Anmälades och bordlades en av herr *Holmbäck* under sammanträdet till herr talmannen avlämnad motion, nr 365, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.05 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 2 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr *Aman* anmälde, att han under gårdagen infunnit sig vid riksdagen.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 33, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänknings-skatt å spritdrycker.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 35, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjuk-kassor.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott herr *Holmbäcks* motion, nr 365, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål.

Anmälades att till kammaren överlämnats följande kungl. propositioner, vilka nu var för sig föredrogs och lades på bordet:

nr 34, angående anslag till åtgärder för främjande av fiskebåts- och fiskredskapsförsäkring;

nr 36, angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag;

nr 37, angående ersättning till B. E. R. Carlsson m. fl.;

nr 38, angående anslag ur kyrkofonden för tillfällig arbetshjälp åt domkapiteln och stiftsnämnderna i samband med prästlönerreformens genomförande; samt

nr 39, med förslag till lag angående ändring i lagen den 30 juni 1943 (nr 431) om allmänna vägar, m. m.

Interpellation ang. de statsunderstödda symfoniorkestrarnas ställning m. m.

Herr *MOGÅRD* erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! En väsentlig del av landets musikaliska fosteran liksom av det musikintresse, som förefinnes i landet, torde vila å den verksamhet, som direkt eller genom radions förmedling bringas till allmänheten genom landets fasta symfoniorkestrar i Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Norrköping och Gävle. Av dessa ha några verkat under flera decennier, och en stor del av våra bästa yrkesmusiker ha som fast anställda orkestermedlemmar här funnit sin livsuppgift. Ehuru initiativet till denna betydelsefulla kulturverksamhet varit lokalt betingat och uppburits av donationer, frivilliga bidrag och med stöd av kommunerna, vilar numera dessa orkesterföreningars ekonomi — förutom biljettinkomsterna — å bidragen från staten av lotterimedel och motsvarande bidrag från kommunerna.

Detta system äger sina tydliga nackdelar. De gälla dels den ovisshet i fråga om ekonomin, som ledningarna för orkesterföreningarna måste känna genom att ständigt vara beroende av huruvida lotterimedel beviljas eller ej och som därigenom hindrar dem att bereda önskad trygghet åt sina musiker i fråga om dessas anställningsvillkor, dels ock otillräckligheten i fråga om löner och pensioner, som svårigheten att på detta sätt från tillfälle till tillfälle erhålla anslag orsakar. Detta har också medfört, att löner och pensioner till orkesterpersonalen alls icke kunnat följa med i den annars allmänt stigande pris- och lönekurvan. Särskilt bekymmersamt är

Interpellation ang. de statsunderstödda symfoniorkestrarnas ställning m. m.

läget för orkesterföreningarnas pensionerade musiker. Man kan härigenom befara en mycket olycklig flykt från orkesterföreningarna av värdefulla musiker.

Under fjolåret avlämnade 1947 års musikutredning ett betänkande avseende symfoniorkestrarna. I detta föreslogs bland annat att de ovan nämnda orkestrarna skola i huvudsak bli kommunala institutioner, varvid det förutsattes att kommunerna skulle bli huvudmän för orkestrarna i fråga. Kommitténs skäl utgjorde just hänsynen till nu föreliggande svårigheter att erhålla ett tillräckligt starkt underlag för orkestrarnas avlönande m. m. Huruvida dessa rekommendationer skola föranleda statsmakternas beslut, ligger i en oviss, kanske avlägsen framtid. Under tiden måste en för vårt kulturliv mycket betydelsefull grupp av samhällstjänare leva i otrygghet och under synnerligen knappa ekonomiska villkor.

Det är med anledning av vad jag här anfört, som jag hemställer om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få ställa följande frågor:

1) Är herr statsrådet i tillfälle att lämna kammaren meddelande om de åtgärder, som kunna tänkas möjliga i anledning av vad 1947 års musikutredning anfört i fråga om de statsunderstödda symfoniorkestrarna? och

2) Vilka åtgärder kunna nu vidtagas för att ge dessa orkestrars musiker och pensionärer ekonomisk trygghet och skäligen kompensation för dyrtiden?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågasvarande spörsmål finge framställas.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i kyrkomötesförordningen den 22 april 1949 (nr 174); och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 16 § kyrkomötesförordningen den 22 april 1949 (nr 174);

statsutskottets utlåtande nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1951/52, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 30 juni 1943 (nr 570) om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.;

nr 2, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om förlängd tjänstgöring för vissa värnpliktiga tillhörande armén, vilka under år 1952 avsluta första tjänstgöring, dels ock i ämnet väckta motioner; samt

nr 3, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99), dels ock i ämnet väckta motioner.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.07 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Tisdagen den 5 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Fru *Lindström* anmälde, att hon åter infunnit sig vid riksdagen.

Justerades protokollen för den 30 nästlidne januari och den 2 innevarande månad.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 34, angående anslag till åtgärder för främjande av fiskebåts- och fiskredskapsförsäkring.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 36, angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag; och

nr 37, angående ersättning till B. E. R. Carlsson m. fl.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 38, angående anslag ur kyrkofonden för tillfällig arbetshjälp åt domkapitlet och stiftsnämnderna i samband med prästlönereformens genomförande; samt

nr 39, med förslag till lag angående ändring i lagen den 30 juni 1943 (nr 431) om allmänna vägar, m. m.

Föredrogs och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden nr 1 och 2, statsutskottets utlåtande nr 23 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 1—3.

Anmälades att till kammaren överlämnats följande kungl. propositioner, vilka nu var för sig föredrogs och lades på bordet:

nr 40, med förslag till lag om sammanföring av samfälld vägmark med angränsande fastighet m. m.;

nr 42, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag; och

nr 43, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag.

Interpellation ang. städernas kostnader för pensionering av statspolismän.

Herr LUNDGREN erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Enligt polislagen § 15 skall stad, som håller statspolis, få full ersättning för de verkliga kostnaderna härför, däri inbegripna även kostnaderna för pensionering av ifrågavarande befattningshavare. Huru kostnaderna skola beräknas, framgår av en särskild statsbidragskungörelse.

Vad beträffar kommunernas kostnader för pensionering av ifrågavarande personal, grundar sig ersättningen från statsverket till kommunerna på beräkningar rörande pensionskostnaderna, vilka verkstälts i slutet av 1920-talet. Till grund för beräkningarna ligger att avsättningarna till pensionsfond förräntas enligt 4 procent. Vidare grunda sig beräkningarna på en annan dödlighetstabell än den som nu brukar tillämpas, vilket innebär, att man räknar med en lägre medellivslängd än den numera faktiska. Dessa båda omständigheter medföra för städerna att de faktiska kostnaderna för pensionering av statspolisens befattningshavare bliva avsevärt mycket

Interpellation ang. städernas kostnader för pensionering av statspolismän.

högre än det statsbidrag som städerna få för detta ändamål. De få alltså icke den ersättning för hållandet av statspolis som polislagen föreskriver.

I en enkel fråga till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet begärde jag 1950 upplysning rörande denna fråga. Departementschefen besvarade den 22 maj 1950 den framställda frågan. Han förklarade i svaret att han i avvaktan på det betänkande som skulle avgivas av 1948 års polisutredning icke hade för avsikt att verkställa någon särskild utredning rörande detta detaljspörsmål, men att han därest polisutredningens betänkande icke innehåller förslag i ämnet hade för avsikt att göra en översyn av de av mig åsyftade ersättningsgrunderna.

Med hänvisning till att 1948 års polisutredning numera avgivit sitt betänkande får jag anhålla om första kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få framställa följande fråga:

När kunna de städer, vilka hålla statspolis enligt 1932 års beslut, väntas erhålla i lagstiftningen förutsatt full ersättning för på grund av bl. a. det ändrade ränteläget ökade pensionskostnader i enlighet med Svenska stadsförbundets skrivelse till Konungen den 3 november 1947?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Anmälades och bordlades en av herr *Herlitz* under sammanträdet till herr talmannen avlämnad motion, nr 366, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillfällig ökning av regeringsrådets antal.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.05 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 6 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Herr TALMANNEN yttrade: Englands konung är död. Ehuru hans hälsa under senare tid varit vacklande, har dock dödsbudet kommit helt oväntat. Den bortgångne konungen har på grund av sina personliga egenskaper varit mycket uppburen inom sitt folk, och genom sin pliktuppfyllda levnad förvärvade han sig allmän aktning. Hans bortgång kommer därför att kännas som en stor förlust ej blott för hans närmaste utan även för hela det engelska folket. Jag ber nu att å kammarens vägnar få betyga Englands konungahus och folk vårt uppriktiga deltagande i deras sorg och samtidigt ge uttryck åt vår medkänsla i den sorg, som även drabbat vårt eget med den engelska konungafamiljen nära befryndade konungahus.

Detta anförande åhördes av kammarens ledamöter stående.

Om bättre beredskap mot mul- och klövsjukan.

Med stöd av § 20 av kammarens ordningsstadga hade herr Nilsson, Bror, till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet framställt följande fråga: »Ämnar herr statsrådet vidtaga åtgärder för att vårt land må vara bättre rustat att möta ett eventuellt angrepp av mul- och klövsjukan än som varit fallet då den nu grasserande epizootien ankom?»

Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet NORUP, som tillkännagivit att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara nämnda fråga, erhöll ordet och anförde: Herr talman! Med första kammarens tillstånd har herr B. A. Nilsson frågat mig, om

jag ämnar vidtaga åtgärder för att vårt land må vara bättre rustat att möta ett eventuellt angrepp av mul- och klövsjukan än vad som var fallet då den nu grasserande epizootien ankom. Jag förmodar att herr B. A. Nilsson närmast tänkt på beredskapen i fråga om mul- och klövsjukevaccin och skall endast beröra den saken. Till svar vill jag då säga, att det är klart att det avtal, som vi för närvarande ha med Danmark i fråga om leveranser av vaccin, inte ger samma skydd som en egen vaccintillverkning. Samtidigt måste man emellertid komma ihåg att det är en mycket dyrbar historia att bygga upp en egen vaccintillverkning. Det måste därför här bli fråga om en avvägning mellan riskerna och kostnaderna för en bättre beredskap. För att man skall få material för en sådan avvägning har Kungl. Maj:t den 9 november 1951 på min föredragning uppdragit åt veterinärstyrelsen att utreda frågan om förutsättningarna för tillverkning av mul- och klövsjukevaccin inom landet. Innan resultatet av denna utredning föreligger anser jag mig inte kunna göra något annat uttalande än att jag självfallet anser det angeläget att vår beredskap på detta område skall vara så effektiv som det är möjligt att få den utan att kostnaderna bli orimligt stora.

Herr NILSSON, BROR: Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet för det snabba svaret på min fråga. Jag tror att detsamma skall vara ägnat att i ganska hög grad mildra den oro, som de djurägare känna, som bo i de västra och södra delarna av vårt land, där denna sjukdom först brukar uppträda, när den hemsöker vårt land.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 40, med förslag till lag om sammanföring av samfärd vägmark med angränsande fastighet m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 42, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag; och

nr 43, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott herr *Herlitz* motion, nr 366, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillfällig ökning av regeringsrådets antal.

Föredrogs ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i kyrkomötesförordningen den 22 april 1949 (nr 174); och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 16 § kyrkomötesförordningen den 22 april 1949 (nr 174).

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad, punktvis skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1951/52, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 30 juni 1943 (nr 570) om anställande av distriktsbarnmorskor m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. förlängd tjänstgöring för arméns värnpliktiga.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 2, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om förlängd tjänstgöring för vissa värnpliktiga tillhörande armén, vilka under år 1952 avsluta första tjänstgöring, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 4 januari 1952 dagtecknad proposition, nr 20, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till förordning om förlängd tjänstgöring för vissa värnpliktiga tillhörande armén, vilka under år 1952 avsluta första tjänstgöring.

Härigenom förordnas, att värnpliktiga tillhörande armén, vilka under år 1952 avsluta första tjänstgöring, skola i omedelbar anslutning härtill fullgöra ytterligare tjänstgöring om 20 dagar.

Från denna skyldighet undantagas värnpliktiga, vilka äro uttagna för utbildning till underofficer, samt värnpliktiga, som avses i 27 § 1 mom. D. värnpliktslagen.

Denna förordning träder i kraft omedelbart.

I samband med propositionen hade utskottet till behandling förehaft två i anledning av densamma väckta motioner, nämligen motionen i första kammaren nr 253 av herr *Öhman* m. fl. och motionen i andra kammaren nr 413 av herr *Hagberg* i Luleå m. fl.

I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen måtte avslå förevarande proposition.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte med avslag å motionerna I: 253 och II: 413 bifalla förevarande proposition.

Ang. förlängd tjänstgöring för arméns värnpliktiga.

Herr PERSSON, OLA: Herr talman! Utskottet tillstyrker enhälligt propositionen om förlängning av tjänstgöringstiden med 20 dagar för huvuddelen av de värnpliktiga, som äro tilldelade armén och som nu fullgöra sin första tjänstgöring. Utskottet anför som skäl, att de 270 dagar, som den nuvarande tiden för första tjänstgöringen omfattar, icke lämna tillräckligt utrymme för de värnpliktigas utbildning i spräng- och mintjänst, handhavandet av andrahandsvapen ävensom förbandsutbildning.

Kommunistiska riksdagsgruppen har i anslutning till Kungl. Maj:ts proposition nr 20 väckt en motion, i vilken vi yrka avslag på det framlagda förslaget. Vi äro icke övertygade om att det är nödvändigt med denna utökning av tiden med 20 dagar för de värnpliktiga som avsluta sin första tjänstgöring våren 1952; det betyder ju en ökning av värnpliktstiden från 270 till 290 dagar. Det är visserligen ett utredningsbetänkande ute på remiss, vilket bl. a. innehåller förslag om att första tjänstgöringen skall ökas med 20 dagar för värnpliktiga, tillhörande armén, utom de för officersutbildning och utbildning i specielltjänst uttagna. Departementschefen försäkrar, att han ämnar framlägga förslag härom så snart ske kan. Det är således fråga om att genomföra denna förlängning av utbildningstiden för varje årsklass, som gör sin första tjänstgöring.

Vi kommunister ha, trots den åberopade utredningen, den uppfattningen, att värnpliktsutbildningen bör kunna ske inom ramen för den enligt nu gällande lag anslagna tiden härför. Vi anse således, att någon ökning av tiden icke bör ske.

Förutom de omfattande inkallelserna till efterutbildning och repetitionsövningar, som enligt departementschefen beräknas omfatta 100 000 man per år, vilket utgör tre miljoner dagar improduktiv verksamhet, skulle det genom en förlängning av utbildningstiden med 20 dagar för värnpliktiga i armén bli ytterligare cirka en halv miljon dagsverken, som undandragas det produktiva livet här i landet. Förutom de väldiga

försvarskostnaderna, som uppgå till 1,6 miljarder kronor för budgetåret 1952/53, spela alla dessa dagsverken, som årligen undandragas produktionen här i landet, en ofantlig roll för vårt lands ekonomiska liv. En ständigt återkommande fråga är ju hur arbetskraftsbehovet skall kunna täckas för landets näringsliv. Vi anse, att importen av utländsk arbetskraft bör upphöra, att fredsarbetet bör intensifieras, att ingen utökning av värnpliktstiden bör ske och att de värnpliktiga böra få komma hem på ordinarie utryckningsdag för att inträda i produktionen och det värdeskapande arbetet.

Jag yrkar sålunda, herr talman, bifall till våra likalydande motioner I: 253 och II: 413, vilket innebär avslag på utskottets förslag.

Herr NORMAN: Herr talman! När tiden för den första tjänstgöringen sänktes först till elva månader och sedan till nio, sades det uttryckligen ifrån att det var ett provisorium i avvaktan på de bedömanden, som man kunde komma fram till efter att en viss tid ha tillämpat de undervisningsmetoder o. s. v. för de värnpliktigas utbildning, som man inriktade sig på att effektivisera för att få bästa möjliga resultat av undervisningen och utbildningen. Redan i fjol var man nog på det klara med att de nio månaderna voro otillräckliga. Det blev en ofullständig utbildning i fråga om en hel del viktiga ting, som de värnpliktiga i sitt eget intresse behöva kunna, om så olyckligt skulle vara, att de skulle nödgas tillämpa sina kunskaper och färdigheter i allvarstid.

Riksdagen tog, kan man säga, ståndpunkt till detta spörsmål redan i fjol, då det bestämdes, att de värnpliktiga, som fullgjorde första tjänstgöringen, skulle tjänstgöra ytterligare 30 dagar. Den utökade tiden skulle visserligen räknas som en första repetitionsövning. Såsom herr Persson här refererat ha vi nu att vänta ett förslag om hur värnpliktstidens längd mera definitivt skall ordnas. I avvaktan på detta förslag ha

Ang. förlängd tjänstgöring för arméns värnpliktiga.

vi nu fått denna proposition. Med utgångspunkt alltså från vad som tidigare har förevarit i frågan och mot bakgrunden av att vi för närvarande ha ett provisorium, vilket inom kort skall definitivt lösas sedan tillräckliga erfarenheter vunnits, hemställer jag, såsom frågan nu i övrigt ligger till, herr talman, om bifall till andra lagutskottets utlåtande.

Det var ganska värdefullt för mig och mina kamrater i utskottet liksom kanske också för kammarens övriga ledamöter att få höra herr Perssons motivering för sitt yrkande, ty vi ha faktiskt inte haft tillgång till den. I motionerna säges inte så mycket, utan där hänvisas bara till en annan motion, som väckts från samma håll. När vi skulle leta efter motiveringen, visade det sig, att denna motion, till vilken man sålunda hänvisade, handlade om utrikeshandelns inriktning. Vi hade i utskottet mycket svårt att förstå att vad som där sades på något sätt kunde sammanhånga med de önskemål, som man framfört i nu förevarande fråga. Det hela beror väl på att man av misstag hänvisat till fel nummer på motionen.

Jag vidhåller, herr talman, mitt yrkande om bifall till utskottets hemställan.

Herr ANDRE VICE TALMANNEN:
Herr talman! Eftersom det har blivit diskussion i ärendet kanske det kan få framhållas några synpunkter även från det håll som jag representerar.

Det är ju känt att vi inom vårt parti aldrig ha varit roade av att få en lång övningstid för de värnpliktiga, men samtidigt ha vi den uppfattningen, att man måste se praktiskt och realistiskt på denna fråga. När man då vet hur dystert världssituationen är, tycker jag att man med tillfredsställelse bör hälsa ett förslag från regeringen som stärker vår försvarsmakt och åstadkommer bättre beredskap. Ur denna synpunkt hälsade jag redan vid remissdebatten detta förslag med tillfredsställelse, i all synnerhet som jag var säker om att det skulle bli stor enighet här i riksdagen kring

denna fråga — jag förmodar, att det endast blir kommunisterna som komma att gå emot förslaget.

Det är emellertid, herr talman, en synpunkt, som jag skulle vilja framhålla i samband med övningstiden. Det är nämligen ganska viktigt hur övningstiden placeras under året. Här föreslås att samtliga värnpliktiga skola få förlängd tjänstgöring och att de, som skulle rycka ut i början av mars, i stället skola göra det i slutet av mars. Naturligtvis är, om jag ser det ur jordbrukets synpunkter, all värnpliktstjänstgöring besvärlig med hänsyn till bristen på arbetskraft, men mot den nu föreslagna förändringen kunna nog inga allvarliga invändningar riktas. När det gäller tjänstgöringstidens placering under året, måste man på grund av jordbrukets arbetskraftsförhållanden alltid tänka på hur övningstiden bäst skall inplaceras. Man torde emellertid inte heller kunna rikta någon invändning mot tiden för gruppchefernas inryckning, alltså före inryckningen för värnpliktiga i allmänhet i maj månad. Däremot kan nog det nya förslaget beträffande övningsuppehållet vålla svårigheter. Man har tänkt sig att indraga det vanliga skördeuppehållet under sommaren och i stället ordna med ett övningsuppehåll i september månad. Denna ordning kommer naturligtvis att bli mycket rationell för försvaret, som därigenom kan få övningsuppehållet förlagt till den tidpunkt som är lämpligast ur försvarets synpunkt. Även ur vanlig arbetsmarknadssynpunkt är anordningen givetvis värdefull, därför att man då frigör omkring 26 000 man, när man samtidigt har repetitionsmöten, men det är för jordbruket, som svårigheter möta. Vi veta huru det vid flertalet jordbruk finns kanske bara en enda man, och hur mekaniserat jordbruket än är, blir det väldiga svårigheter, om denne rycks bort just under skörden i september. Nu har emellertid utredningen tänkt på den saken. Det hade varit önskvärt, att utskottet i sin motivering hade särskilt tagit upp denna fråga, ty jag tycker att den är av rätt stor vikt, och det är därför som jag tar upp den här i kamma-

Om indexreglering av värnpliktigs familjepenning.

ren, när det nu blivit diskussion. Utredningen har alltså för att motverka de svårigheter, som kunna uppkomma för ensamma jordbrukare, tänkt sig att en lämplig instans, förslagsvis regementschefen eller motsvarande, skulle ha rätt att efter individuell prövning bevilja speciell tjänstledighet åt vissa värnpliktiga för att på så sätt tillgodose särskilt utsatta brukningsenheters behov av arbetskraft. Längden av en sådan ledighet bör enligt utredningen vara maximalt till 14 dagar.

Herr talman! När vi nu gå att avgöra denna fråga, vill jag allvarligt vädja att man uppmärksammar detta utredningens påpekande och att man verkligen ordnar så att förbandscheferna kunna efter individuell prövning ge ledighet åt dem, som verkligen behöva det, så att de jordbrukare, vilka äro ensamma på sina gårdar, inte bli fullständigt strand-satta under skördetiden.

Herr talman! Det är ingen invändning mot förslaget som sådant, utan jag påpekar ännu en gång, att jag hälsar med tillfredsställelse detta förslag, och ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr OLA PERSSON: Herr talman! Till utskottets ärade ordförande, som anmärkte på hänvisningen till en huvudmotion, vill jag säga att det är fel nummer uppgivet i denna motion. Personligen har jag inte lämnat in motionerna, men det var fyra stycken motioner som avlämnades på samma gång, en huvudmotion och tre motioner i anslutning till den. I de tre motionerna hänvisades till huvudmotionen, när den först hade åsatts nummer. Nu vet jag inte hur detta gått till, men det måste bli ett mellanhavande mellan den i vår grupp, som lämnat in motionerna, och presidiet. Personligen har jag alltså ingen skuld till detta, och var skulden kan ligga vet jag inte. Detta alltså sagt som en förklaring till herr Norman. Vi observerade inte denna felaktighet själva förrän vi fått utskottets utlåtande och vi också kommo till fel motion, när vi skulle söka rätt på huvudmotionen.

Herr SJÖDAHL: Herr talman! Jag skulle bara vilja till herr Ola Persson på göteborgsbänken rikta en fråga och samtidigt lämna en räkneuppgift. Detta må kanske vara mig tillåtet som gammal pedagog.

Herr Ola Persson nämnde att genom dessa 20 dagar gå många arbetsdagar bort, som komma att undandragas den fredliga produktionen, och han undrade om man hade tagit hänsyn till detta. När man bedömer en sådan här fråga, gör man ofta jämförelser med andra länder. Jag förmodar att herr Ola Persson är synnerligen intresserad av exempelvis Sovjetrysslands militärväsen och att han har intensivt studerat detta. Annars vill jag rekommendera det till studium, ty det vore mycket olyckligt om kommunisterna här i landet skulle driva sin propaganda emot vårt försvar utan att ha en tillräcklig och bestämd kunskap om förhållandena i Sovjetryssland. Jag föreslår att herr Ola Persson sätter sig ned och räknar ut skillnaden mellan utbildningstidens längd i Sovjetryssland och i Sverige. Min fråga är då följande: Hur många dagar är det som man där använder för militär utbildning mer än vad man gör här i Sverige?

Jag tror att det skulle vara nyttigt för oss alla att få ett svar på den frågan, och jag tror att också det kanske skulle sätta krokben för åtskillig agitation, som säkerligen kommer att bedrivas här under sommaren och hösten.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till samt vidare på avslag å vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Om indexreglering av värnpliktigs familjepenning.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 3, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i 6 § familjebidrag-

Om indexreglering av värnpliktigs familjepenning.

förordningen den 29 mars 1946 (nr 99), dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 4 januari 1952 dagtecknad proposition, nr 19, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning om ändring i 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99).

Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget avsåg en av levnadskostnadernas stegring betingad höjning av nu gällande maximibelopp för värnpliktigs familjepenning.

I samband med propositionen hade utskottet till behandling förehåft två i anledning av densamma väckta motioner, nämligen inom första kammaren nr 313 av herr *Söderquist* m. fl. och inom andra kammaren nr 414 av herr *Wedén* m. fl.

I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning dels angående automatisk indexreglering av familjepenningen enligt 6 § familjebidragsförordningen, dels ock om bestämmelser om förlängt familjebidrag för värnpliktiga, som fullgjorde första tjänstgöring.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på återopade grunder hemställt.

A. att riksdagen — med förklaring att riksdagen funnit vissa ändringar böra vidtagas i det genom propositionen framlagda förslaget — måtte för sin del antaga under punkten infört förslag till förordning om ändring i 6 § familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99);

B. att motionerna I: 313 och II: 414 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herr *Sunne*, fröken *Höjer* och fru *Sjöstrand*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava den lydelse, reservationen visade, och avslutas med en hemställan,

A. att riksdagen — — — (lika med utskottet);

B. att riksdagen i anledning av motionerna I: 313 och II: 414 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om en automatisk indexreglering av familjepenningen enligt 6 § familjebidragsförordningen;

C. att motionerna I: 313 och II: 414, i den mån de icke blivit besvarade genom vad utskottet under B hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr *SUNNE*: Herr talman! I proposition nr 19 har statsrådet och chefen för försvarsdepartementet föreslagit att maximibeloppen för familjepenning enligt 6 § familjebidragsförordningen skall höjas med i genomsnitt 20 procent för de olika kategorierna av familjemedlemmar till respektive 4 kronor 50 öre, 2 kronor 60 öre och 1 krona 80 öre för dag. Det heter ju i 1946 års familjebidragsförordning, att till värnpliktig må utgå familjebidrag i den mån behov härav prövas föreligga. En form av bidrag utgår ju i form av familjepenning för den värnpliktiges familjemedlemmar. Behovsprövning innebär att bidragsbeloppen bestämmas med hänsyn till den värnpliktiges eller hans familjemedlemmars inkomster.

Familjepennings maximibelopp har på förslag av försvarets socialbyrå höjts två gånger, såväl 1950 som 1951, och då fastställts med hänsyn till stegringen av levnadskostnaderna. I slutet på förra året föreslog socialbyrån ytterligare höjning av familjepennings maximibelopp, alltså för tredje gången. Med hänsyn till ovissheten om prisutvecklingen har socialbyrån denna gång icke närmare preciserat ökningens storlek.

Förslaget har varit ute på remiss, och det är ganska intressant att ta del av vissa remissinstansers yttranden. Jag skall här ge en liten översikt över de viktigaste av remissuttalandena med anledning av den motion, som är väckt i frågan.

Överbefälhavaren framhåller att den nu utgående familjepenningen i vissa fall understiger de bidrag, som social-

Om indexreglering av värnpliktigs familjepening.

vårdsmyndigheterna på en del orter, bl. a. i Stockholm, anse utgöra existensminimum. Detta förhållande, säger han, kan med ett visst berättigande påverka inställningen till försvaret hos dem, som för sin försörjning äro beroende av de värnpliktiga, och hos de värnpliktiga själva. Skäl tala sålunda för att en uppräknig av bidragsbeloppen kommer till stånd, som medför någon höjning utöver den som levnadskostnadsökningen kan motivera. För att undvika den eftersläpning av bidragsbeloppens anpassning till levnadskostnaderna, som det nuvarande av socialbyrån tillämpade systemet innebär, böra de maximibelopp, som komma att fastställas av 1952 års riksdag, för framtiden regleras så att de mera automatiskt kunna följa en indexreglering. En ändring i livsmedelskostnadsindex bör därför utan riksdagens hörande kunna medföra en ungefär motsvarande procentuell ändring av familjepeningens belopp. Endast härigenom, säger överbefälhavaren, torde det vara möjligt att i erforderlig utsträckning kompensera de värnpliktigas anhöriga för en levnadskostnadsökning.

Försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd säger bland annat: »En höjning av familjepeningens maximibelopp vill nämnden tillstyrka.» I anslutning till de synpunkter på förändringar i levnadskostnaderna och deras inverkan på familjepeningens belopp, som socialbyrån anför, vill nämnden emellertid ifrågasätta, om icke dessa belopp i framtiden böra mer automatiskt kunna följa indexregleringen. Härigenom skulle de under senaste åren ofta förekommande framställningarna från socialbyrån med åtföljande remissbehandling och riksdagsbehandling kunna undvikas. För någon form av indexreglering talar framför allt att de värnpliktiga med nuvarande system, vilket medför en väsentlig eftersläpning, erhålla otillräcklig kompensation för levnadskostnadsökningen. En följd härav kan exempelvis för närvarande bli att en familj i Stockholm, vars försörjare fullgör sin militärtjänstgöring, får en

sämre levnadsstandard än en familj vars försörjare av asociala skäl försummar sin försörjningsskyldighet. Höjning bör liksom nu kunna följa de procenttal, som svara mot ökningen av levnadskostnadsindex.

Jag skall till sist också anföra något av vad Svenska landskommunernas förbunds styrelse uttalat. Styrelsen anser det rimligt att en höjning av familjepeningens maximibelopp vidtages med hänsyn till levnadskostnadsfördyringen, på sätt socialbyrån föreslagit. Då emellertid familjepeningens maximibelopp måst höjas vid två tillfällen under åren 1950—1951 och det synes angeläget att inträdda levnadskostnadsfördyringar utan tidsutdräkt påverka familjepeningens maximibelopp, borde enligt styrelsens mening detta maximibelopp så vitt möjligt *automatiskt* följa livsmedelskostnadernas ökning. Vid en sådan indexreglerad familjepening borde Kungl. Maj:t fastställa det procenttal, som anger förhållandet mellan livsmedelskostnaderna vid ingången av visst kvartal och grundtalet. — Yttrandet är undertecknat av ledamoten av denna kammare herr Anderberg.

Som framgår av det anförda ha åtskilliga av de hörda myndigheterna framfört tanken på anpassning av familjepening till livsmedelskostnadsindex. Departementschefen har emellertid *icke för närvarande* kunnat biträda denna tanke. Uttalandet innebär kanske ett löfte för framtiden, även om innebörden kan uttryckas med de bekanta orden: »Orsa kompani lovar ingenting bestämt.»

I motion nr 313 i denna kammare och 414 i andra kammaren har föreslagits, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning angående automatisk indexreglering av familjepening samt rörande bestämmelser om förlängt familjebidrag för värnpliktiga, som fullgöra första tjänstgöring. I motionen framhålles att värnpliktiga, som inkallas till övningar under kortare eller längre tid, i vissa fall få göra icke oväsentliga ekonomiska uppoffringar. Detta gäller särskilt de något

Om indexreglering av värnpliktigs familjepenning.

äldre värnpliktiga, som inkallas till repetitionsövning. För dessa är det angeläget att de förmåner, som utgå enligt familjebidragsförordningen, stå i så nära relation till förändringar i levnadskostnaderna som möjligt. En alltför stor eftersläpning vid en stegring av levnadskostnaderna kan ytterligare tynga de värnpliktiga utöver den belastning som »normalt» kan anses falla på dem.

Utskottsmajoriteten anser en höjning av familjepeningen motiverad och instämmer med departementschefen i att beloppen böra beräknas med utgångspunkt från stegringen i livsmedelskostnaderna. Men då de föreslagna beloppen i propositionen beräknats på index för september månad, har utskottet, med hänsyn till att index sedan dess ytterligare stigit och för att inte maximibeloppen redan från början skola släpa efter alltför mycket, gjort beräkningarna efter senast tillgängliga indextal — för december 1951 — och maximerat beloppens höjning från respektive 4:50 till 4:60, 2:60 till 2:70 samt 1:80 till 1:85. Redan indexstegringen från tidpunkten då propositionen skrevs och fram till utskottsbehandlingen har alltså varit så stor, att utskottet icke kunnat följa Kungl. Maj:ts förslag utan framlagt ett eget. Detta tyder ju på att de senast under året inkallade få vidkännas en betydande eftersläpning, vilken skulle upphävas om familjepeningen automatiskt indexreglerades. De praktiska svårigheter utskottsmajoriteten tror vara förenade med en automatisk indexreglering äro säkerligen betydligt överdrivna.

Då utskottet avstyrkt begäran att frågan om indexreglering måtte utredas, ha jag, fröken Höjer och fru Sjöstrand i en reservation hemställt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla om utredning rörande en automatisk indexreglering enligt 6 § familjebidragsförordningen. Även om avsikten från början inte varit att familjebidragen skulle följa index, anse vi med hänsyn till den snabbt fortgående försämringen av penningvärdet, att möjligheterna att nu anpassa familjepeningen

efter en indexreglering böra närmare undersökas.

Med det anförda ber jag, herr talman, att få yrka bifall till den vid utskottsutlåtandet fogade reservationen.

Herr SÖDERQUIST: Herr talman! Jag ber att som motionär i detta ärende få säga några ord.

Herr Sunne har nyss framhållit att utskottet är ense med motionärerna om att de värnpliktigas familjebidrag måste höjas i relation till penningvärdets försämring. Utskottet har dokumenterat denna sin uppfattning genom att föreslå högre familjebidrag än den kungl. propositionen innebär. Vid sådant förhållande är det, herr talman, ganska märkligt att motionens förslag om en utredning beträffande indextillägg på familjebidraget inte tillstyrkts av utskottet.

Naturligtvis är det, såsom utskottet framhåller, tänkbart att vissa administrativa besvärligheter kunna uppstå vid tillämpningen av en författning, som stadgar indextillägg på dessa bidrag, men den av oss motionärer föreslagna utredningen skulle ju bland annat ha till uppgift att söka finna utvägar för att klara av sådana besvärligheter. Svårigheter äro till för att övervinnas, heter det ju, och det är knappast troligt att några alldeles oövervinnliga svårigheter här skulle föreligga. Jag är övertygad om att en utredning skulle visa detta.

När Kungl. Maj:t och utskottet äro eniga om det befogade i att familjebidraget följer penningvärdet, finner jag det som sagt egendomligt att utskottsmajoriteten inte velat tillstyrka motionens förslag om utredning rörande indextillägg på bidragsbeloppen. Utskottsreservanterna ha, som herr Sunne framhållit, givit uttryck åt denna mening.

Jag ber med dessa ord, herr talman, att i likhet med herr Sunne få yrka bifall till den vid utlåtandet fogade reservationen.

Herr NORMAN: Herr talman! Personligen har jag haft ett särskilt skäl att in-

Om indexreglering av värnpliktigs familjepening.

ta den ståndpunkt jag gjort i detta ärende: Jag börjar tröttna på indextänkandet! Det skulle enligt min mening vara bra mycket bättre, om vi kunde ena oss om att tillse, att alla indexregleringar bli obehörliga genom att vi få ett fast penningvärde — jag ser att herr Nordenson instämmer med mig i det önskemålet. Jag tycker att vi alla böra hjälpas åt att sträva i den riktningen.

När det nu gäller familjebidragen, kan det vara riktigt att motionärerna och utskottet blivit ense. Motionärernas meningsfränder i utskottet ha inte hållit fast vid motionen, som egentligen gick ut på att vi skulle bifalla Kungl. Maj:ts förslag och sedan igångsätta den begärda utredningen, som inte behövde kosta någonting. Vi inom utskottet, som inte ville följa talesmännen för motionerna, voro från början på det klara med att det riktiga måste vara, att utskottet skulle ta ett eget initiativ med hänsyn till den förskjutning i livsmedelskostnaderna som skett från det att Kungl. Maj:t framlade sitt förslag till dess vi i utskottet skulle ta ståndpunkt till frågan.

Vi ha alltså inom utskottet varit eniga i det avseendet, att utvecklingen på penningmarknaden såvitt möjligt skall hindras från att i olika hänseenden medföra försämringar för dem det här gäller, men vi ha från utskottsmajoritetens sida inte kunnat gå med på det resonemanget, att man för att nå detta mål skall indexreglera och indexreglera.

Herr Sunne från utskottet och herr Söderquist som motionär ha bagatelliserat de praktiska svårigheterna. Jag har den ganska bestämda meningen, att om vi som resultat av den begärda utredningen skulle få ett system med automatisk indexreglering, så skulle det bli ett inte så litet bidrag till de redan befintliga svårigheterna när det gäller att beräkna familjebidragens storlek. Herr Sunne har redan erinrat om att det här gäller maximibelopp som skola behövsprövas. Vid en indexreglering skulle det väl vara alldeles omöjligt att följa varje förändring i levnadskostnaderna, något som man behöver göra vid den s. k. normerade behovsprövningen, vars regler

ligga till grund för de lokala familjebidragsnämndernas prövning av ärendena.

I en lagstiftning kan man inte gärna ha alternerande belopp, men säger man att index skall ligga till grund får man inte de till jämna 5- och 10-öringar avrundade beloppen utan även öretalen däremellan. Nu ha familjebidragsnämnderna ganska schematiska regler att följa vid behovsprövningen. Där talas till exempel om hur ett ärende skall handläggas, när den värnpliktige har egen inkomst. Man skall till att börja med inte ta någon hänsyn till en fjärdedel av inkomsten och i intet fall till en inkomst, som understiger 50 kronor i månaden, men återstoden skall dras av med hela beloppet. Är då summan lika med vad månadsbeloppet enligt denna förordning blir, får den värnpliktige ingenting.

När det gäller hustruns inkomst finnas liknande regler, och här är specifikationen ännu noggrannare. Av den del, som inte överstiger 50 kronor, skall i vissa fall avdrag göras med 50 procent. Vidare finnas regler för den överskjutande delen mellan 50 och 100, 100 och 150, 150 och 200 samt 200 och 250 kronor, varvid avdragsprocenten successivt ökas till 90. Överstiger denna del 250 kronor, skall alltsammans dras bort.

Om man nu skall ha olika dagspenningbelopp för varje kvartal och räkna ut vad dessa 50, 60, 70, 80 eller 90 procent göra, tror jag att familjebidragsnämnderna komma att få det ganska besvärligt. I varje fall kommer ändringen att välla ett betydligt ökat arbete, som tillsammans med det arbete, en utredning skulle kosta, inte skulle vara rimligt med hänsyn till de små förskjutningar det här kan bli fråga om i hjälpen till de värnpliktiga. När livsmedelskostnaderna stigit med fem enheter, får den värnpliktige i bästa fall 10 öre mera om dagen för vissa av familjemedlemmarna och för de övriga ungefär likadana höjningar.

Ja, det har blivit så med våra pengar, att de där örena inte ha så stort värde längre. Jag tycker det är riktigt, att vi skola se till att det inte blir någon ytterligare försämring i läget för de värn-

Om indexreglering av värnpliktigs familjepenning.

pliktiga, om det sker en ofördelaktig förändring beträffande livsmedelskostnaderna, men jag tror att vi utan att göra så stor orätt mot de värnpliktiga kunna bedöma detta för varje tillfälle, då det kan vara behov av ett bedömande.

Så ha vi gjort nu. Kungl. Maj:t har bedömt den här saken och framlagt ett förslag. Utskottet har gjort ett bedömande på grundval av ett färskare material och tagit initiativ till en höjning. Kungl. Maj:t följer säkert denna fråga med uppmärksamhet, och om det blir en sådan förändring, som herr Nordenson och jag inte mäktat på, få vi väl komma igen ett annat år och då ta ståndpunkt till frågan. Under den korta tid, det här kan bli en hjälp med ytterligare några ören om dagen, kan det inte betyda så mycket att det är värt det arbete som det skulle medföra.

Nu har ju herr Sunne åberopat mycket tungt vägande remissuttalanden — överbefälhavarens och personalvårdsnämndens — men jag fäste mig vid att vad som där framför allt framhölls var, att maximibeloppen över huvud taget voro för låga, särskilt när det gäller vissa grupper av de värnpliktiga, nämligen dem som komma från Stockholm och från andra storstäder.

Denna lilla automatiska indexreglering skulle därför knappast betyda någonting, om man gör en jämförelse med den socialvårdshjälp, som behövs för de värnpliktiga som bo här i Stockholm. Men det var utgångspunkten för dessa remissinstansers påpekanden, att beloppen över huvud taget behöva höjas, om man skall komma fram till en rättvis jämförelse på detta område. Sedan ha vi visserligen kommit på den tanken att tilläggen skulle indexregleras, men om vi skola ta hänsyn till index är jag alldeles bestämt övertygad om att det mest praktiska sättet är att göra det vid de tillfällen, då det är alldeles särskilt behov av att det blir en ändring i de små penningbelopp, som vi ha råd att ge de värnpliktiga.

Jag anser för min del att man många gånger inte kan ge den hjälp som behövs, men det är ju en fråga som ligger

på ett annat plan, där vi ha att beakta de ekonomiska förhållandena över huvud taget och de olika önskemål, som där göra sig gällande, och då få vi bedöma vilketdera av det ena och det andra som är mest beaktansvärt.

Jag hemställer om bifall till utskottets förslag.

Herr SÖDERQUIST: Herr talman! Herr Norman säger, att man inte lämpligen skulle kunna registrera varje förändring beträffande penningvärdet och inte heller sedan följa den vid beräkningen av familjebidragen. Det kanske låter sig säga, men den utredning, herr Norman, som vi föreslå i motionen, skulle ju gå ut på, såsom jag tidigare sade, att bland annat söka finna en möjlig väg härvidlag, att söka finna ut, när och hur ofta man skulle göra förändringar beträffande familjebidragets storlek. Att man inte kan följa penningvärdets fluktuationer dag för dag eller timme för timme är självklart, men naturligtvis skulle man kunna finna den lämpliga utvägen. Det tro nog herr Norman och utskottet också.

Av herr Normans redogörelse för hur behovsprövningen vid den nuvarande förvaltningens tillämpning går till tycker jag nog för min del — säkerligen var den alldeles riktig — att det verkade som om redan den skulle vara skäl nog för en sådan utredning. Jag tycker nog att det lät, som om man vid tillämpningen av den nuvarande familjebidragsordningen hade så många administrativa besvärligheter, att en utredning om hur den skall tillämpas redan av den anledningen skulle vara skäligen och rimlig.

Jag ber, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande om bifall till reservationen.

Herr NORMAN: Herr talman! När herr Söderquist här talade om de nuvarande tillämpningsreglerna kommer jag att tänka på att jag faktiskt glömt säga en sak, nämligen att om familjepeningen skall regleras efter index, så böra också

Om indexreglering av värnpliktigs familjepenning.

de summor, som ligga till grund för de avdrag som skola göras, också vara indexreglerade. Eljest blir det en ojämnhet även på det sättet.

Beträffande utredningen och vad som genom den skulle kunna komma fram är jag bestämt inställd på att den enda möjliga och praktiska utväg, som vi ha, är att pröva denna fråga, när det föreligger ett verkligt behov av att göra det. Och för att komma till den ståndpunkten behöver jag inte någon utredning.

Herr BENGTSO: Herr talman! Man måste ställa sig betänksam till en indexreglering av löner och sådana förmåner, som kunna verka direkt inflationsdrivande. När det gäller de sociala förmånerna är dock förhållandet i någon mån ett annat. Trots vår relativt höga sociala standard ha vi ändå inte nått längre än att vi kommit därhän, att de sociala förmånerna äro knappt tillmätta och endast täcka de allra nödvändigaste behoven. Därför är jag i princip inte motståndare till att man indexreglerar sociala förmåner, men i fråga om familjebidragen åt de värnpliktiga är det annorlunda. Riksdagen har ju — visserligen i efterhand — beslutat på så sätt, att ersättningen till de värnpliktiga har följt livsmedelskostnaderna. Men vad det här gäller är att man också skulle undvika den eftersläpning, som blir följden av att riksdagen beslutar i efterhand.

Utöver vad utskottets ordförande sagt vill jag särskilt understryka de praktiska svårigheterna att kunna ordna en sak som denna. Efter kommunsammanslagningen blir det dock fortfarande 1 036 familjebidragsnämnder, som skola handlägga inte bara beräkningen av indextilläggen utan också, såsom tidigare nämnts, den normerade behovsprövningen. Utskottets ordförande tog upp den saken, och jag har inte någon anledning att upprepa vad han sade, men det kan ju tilläggas, att det finns flera andra faktorer, som här inverka. Jag syftar på den värnpliktiges bibehållna inkomst från arbetsgivaren och understöd, som tilldelas honom eller familjen

i anledning av tjänstgöringen. Därvid gäller, att hänsyn ej skall tagas till ett belopp, uppgående till en fjärdedel av den värnpliktiges avlöning och i intet fall till inkomst eller understöd, som ej överstiger 50 kronor för månad. Därtill kommer hustruns arbetsinkomst. Om denna uppgår till eller överstiger 500 kronor för månad, är alltid en fjärdedel av inkomsten avdragsfritt belopp, medan den överskjutande delen verkar reducerande enligt särskild skala. Är hustruns arbetsinkomst lägre än 500 kronor för månad, är det avdragsfria beloppet 125 kronor för månad, i förekommande fall minskat med mannens bibehållna inkomst, dock lägst till 75 kronor för månad. Hustruns arbetsinkomst, minskad med det avdragsfria beloppet, föranleder avdrag enligt den speciella skalan. Härutöver tillkommer arbetsinkomst från minderåriga barn under 16 år, där 50 kronor utgör avdragsfritt belopp, men den överstigande delen påverkar också bidraget enligt den särskilda skalan, och i det fallet får man också ta hänsyn till att skalan endast får utnyttjas vid ett tillfälle. Sedan finns det ytterligare avdrag, som kunna gälla andra inkomster, såsom inkomst av kapital, vilka också kunna påverka bidraget. Även bostads- och bränslekostnaderna böra ju här medräknas.

Alla dessa faktorer få familjebidragsnämnderna redan nu ta hänsyn till, och ändå har jag här endast gjort en uppräknning i stora drag. Det finns åtskilliga detaljbestämmelser därutöver.

När herr Söderquist här säger, att detta är ett så invecklat problem, att en förenkling borde komma till stånd, kan jag nämna, att socialvårdsbyrån redan framlagt ett förslag, som är ute på remiss och som avser att förenkla systemet. Men det hjälper inte, utan vi måste ändå, om vi skola ha en behovsprövning, ta hänsyn till både mannens och hustruns inkomster. Huruvida man skall ta hänsyn till minderåriga barns inkomst, kan ju diskuteras, men det har jag ansett att man inte skall göra. Även andra inkomster måste man ta hänsyn

Om indexreglering av värnpliktigs familjepening.

till, och därför är detta inte någon lätt sak. Även om man gör de största ansträngningar för att få ett enklare system, får man ändå en hel del faktorer att räkna med. Jag tror säkert, att familjebidragsnämnderna fullgöra sitt arbete med omsorg, men ändå blir det en del fel. Man kan inte undgå att det betalas ut felaktiga belopp. Det skulle ytterligare försvåra nämndernas arbete, om man varje kvartal skulle ha en beräkning, som följer livsmedelskostnadsindex. I fråga om pensioner, som generellt följa levnadskostnadsindex, är det enklare, men när det, såsom i detta fall, gäller en individuell behovsprövning, är det svårare.

Med hänsyn till dessa praktiska svårigheter har jag ansett att det inte är lämpligt att gå den väg, som reservanterna föreslagit, och jag ber, herr talman, att få ansluta mig till yrkandet om bifall till utskottets förslag.

Herr UHLÉN: Herr talman! Jag begärde ordet för att nämna en sak som visserligen inte har avgörande betydelse men dock spelar en viss roll i det här sammanhanget. Jag vill nämligen framhålla, att om det i detta fall skulle ha gällt en regelrätt indexreglering, d. v. s. en reglering med hänsyn till levnadskostnadsindex, skulle tillägget ha blivit lägre än enligt förslaget. Detta är nämligen baserat på livsmedelskostnadsindex, och det ligger för närvarande omkring 12 procent högre än levnadskostnadsindex. Det senare uppgår nämligen till 204, medan livsmedelskostnadsindex uppgår till 229. Det skulle alltså inte ha varit samma fördel för vederbörande, om man i detta fall hade tillämpat levnadskostnadsindex.

Jag skall be att få tillägga, herr talman, att om man över huvud taget skall utreda frågan om indextillägg till de sociala förmåner, som utgå i form av konstanta bidrag, bör det bli en utredning som omfattar hela fältet. Man bör inte rimligen rycka ut en sådan liten detalj som det här gäller och föranstalta om en särskild utredning i den delen.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr SUNNE: Herr talman! Utskottets ärade ordförande nämnde att han gärna skulle se, att man kunde komma bort från indextänkandet och införa ett fast penningvärde. Vi skulle väl alla hälsa med mycket stor tillfredsställelse, om man skulle kunna komma dithän. Som det är nu, har penningvärdet inte varit stabilt ens från den tidpunkt då propositionen skrevs och till dess utskottet tog ställning till förslaget. Under sådana förhållanden måste man anse att det är riktigt och rättvist att bidragen anpassas efter den automatiska prisstegringen.

Nu talade utskottets ordförande om att det skulle möta praktiska svårigheter med en automatisk indexreglering. Som jag förut sade, tror jag att dessa farhågor äro betydligt överdrivna. Ute i storkommunerna har man nu i allmänhet tjänstemän, som säkert skulle kunna vara familjebidragsnämnderna behjälpliga med att göra uträkningar av beloppen. Jag tror inte att dessa uträkningar skulle bli så besvärliga, som man här har försökt göra gällande.

Herr Bengtson sade, att han i princip var med på att de sociala förmånerna skulle indexregleras, men han var rädd för de svårigheter som familjebidragsnämnderna skulle få. Jag tror att även det innebär en överdrift. Jag har inte av de yttranden som här ha fällts blivit övertygad om att det inte skulle vara lämpligt att en utredning företogs. Om en utredning kom till stånd, skulle man få se vilka fördelar och nackdelar, som skulle vara förenade med en automatisk indexreglering.

Jag ber därför, herr talman, att liksom tidigare få yrka bifall till reservationen.

Herr WISTRAND: Herr talman! Jag har i utskottet medverkat till att ifrågavarande familjebidrag höjas till ett belopp som i denna stund ger kompensation för penningvärdets fall, och gott och väl

Om indexreglering av värnpliktigs familjepening.

det. I den delen föreligger det inte någon skillnad i uppfattningarna hos utskottets majoritet och reservanterna.

Men när man kommer till reservanternas speciella önskemål, finner man att de äro inne på en ganska farlig väg. Det rör sig visserligen i detta särskilda fall om en relativt liten sektor, men av reservanternas motivering framgår att de anse att samma synpunkter böra bli normgivande för hela det sociala fältet.

Även herr Bengtson har framhållit detta såsom sin uppfattning. Detta betraktelsesätt är farligt, ty en höjning av de sociala utgifterna får — även om herr Bengtson förnekar det — samma inflationsfrämjande verkan som om det skulle vara fråga om en höjning av lönerna. Våra sociala utgifter uppgå för närvarande till ett mycket högt belopp. Om jag inte missminner mig rör det sig om någonting mellan 1 och 1,5 miljard kronor på budgeten, och en automatisk indexreglering av förmåner till så stora belopp måste medföra en mycket stark ökning av statsutgifterna i inflationstider.

Jag tror, att det är alldeles nödvändigt att vi i riksdagen för framtiden behålla rätten att vid varje tillfälle se efter vad vi ha råd med. Även om vi naturligtvis inta en välvillig ställning till att realvärdet av de sociala förmånerna bibehålles, vilja vi dock inte på förhand fränsåga oss rätten att ta hänsyn till det finansiella läget, sådant det kan te sig vid varje tillfälle.

Det finns andra områden inom vårt samhällsliv, där det kanske också är angeläget att företaga en indexreglering. Skulle inte skatteskalorna kunna beräknas efter index? Skatterna ha alldeles automatiskt stigit i mycket hög grad under de senaste åren, men i detta fall har det aldrig varit tal om att företaga någon indexreglering, som skulle mildra skatteskalorna när penningvärdet sjunker och progressionen i fråga om skattesatserna träder i tillämpning långt tidigare än som avsetts.

Vi böra sålunda enligt min mening vara en smula försiktiga, innan vi rent förutsättningslöst binda staten vid ut-

giftsökningar, som vi inte veta hur de komma att motsvara våra finansiella möjligheter i ett framtida läge.

Herr **NORMAN**: Herr talman! Herr Sunne är pessimist. Han säger: »Vi se, hur penningvärdet försämras undan för undan. Här har nu indexsiffran stigit med 5 enheter på bara en kort tid, och det går utför undan för undan.»

Och så ger han upp. Ja, han inte bara ger upp, utan han vill skjuta på. Det förhåller sig nämligen principiellt så, som herr Bengtson sade, att indexregleringarna hjälpa till en smula att skjuta på. Här gäller det bara småsummor, och det kanske här bara är fråga om en liten stöt, men i ett annat sammanhang kan det bli en större stöt.

Varför vara så pessimistisk? Jag är nästan böjd för att säga till herr Sunne och hans partivänner: »Tron ej vad håglösheten viskar till er, att striden är för hög för er förmåga!»

Herr **BENGTSON**: Herr talman! När herr Wistrand säger, att de sociala förmånerna ha samma inflationspådrivande verkan som lönerna, kan man säga att detta är riktigt. Men det föreligger en stor skillnad, och den har jag redan påvisat. Under det att löner och liknande förmåner baseras på avtal, där de avtalslutande parterna kunna försöka att få beaktade eventuella löneminskningar på grund av att levnadskostnadsindex stigit, ha alla de, som åtnjuta sociala förmåner, inte denna möjlighet, utan dessa måste bli beroende av de beslut, som fattas här i riksdagen. Såsom jag flera gånger påvisat här i kammaren, ha de, som åtnjuta sociala förmåner, inte några starka organisationer, vilka genom avtalsförhandlingar kunna framtinga högre bidrag.

Jag vill ytterligare understryka att det inte är mer än knappt existensminimum som vi lyckats uppnå i fråga om de sociala förmånerna, och detta tycker jag ytterligare talar för att vi här i riksdag-

Om indexreglering av värnpliktigas familjepenning.

gen måste ta större hänsyn till dessa för-
måner. Även när det gäller det som vi
nu diskutera — de värnpliktigas familje-
bidrag — är det ingalunda fråga om nå-
gon sorts ersättning för förlorad arbets-
förtjänst, utan bidraget är av rent social
karaktär. Jag ger herr Wistrand rätt i
ett en höjning därav kan verka i försäm-
rande riktning på penningvärdet, men
det råder dock en väsentlig skillnad mel-
lan löner och sociala bidrag.

Herr WISTRAND: Herr talman! Det är
visserligen riktigt, att personer, som
komma i åtnjutande av dessa sociala för-
måner, i allmänhet inte ha stöd av några
specialorganisationer. Men de ha dock
mycket effektiva organisationer, som
verka för att tillgodose deras intressen,
nämligen de politiska partierna.

Herr SUNNE: Herr talman! Herr ord-
föranden i andra lagutskottet är så opti-
mistisk, att han blivit lyrisk. Jag undrar,
hur pass mycket optimism han har kvar,
när vi nästa år träffas och skola ta ställ-
ning till detta spörsmål. Då kanske den
har försvunnit. Herr Normans tro på sin
förmåga att stabilisera penningvärdet
anser jag betydligt överdriven.

Efter det överläggningen förklarats
härmed slutad, gjorde herr talmannen
enligt de därunder förekomna yrkande-
na propositioner, först på bifall till vad
utskottet i det under behandling varan-
de utlåtandet hemställt samt vidare på
antagande av det förslag, som innefatta-
des i den vid utlåtandet avgivna reser-
vationen; och förklarade herr talman-
nen, sedan han upprepat propositionen
på bifall till utskottets hemställan, sig
anse denna proposition vara med över-
vägande ja besvarad.

Herr Sunne begärde votering, i an-
ledning varav uppsattes samt efter giv-
ven varsel upplästes och godkändes en
så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad andra lagutskot-
tet hemställt i sitt utlåtande nr 3, röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som
innefattas i den vid utlåtandet avgivna
reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit
sina platser samt voteringspropositionen
ånyo upplästes, verkställdes omröstning-
en genom uppresning; och befanns där-
vid, att flertalet röstade för ja-proposi-
tionen.

Anmäldes statsutskottets förslag till
riksdagens skrivelse, nr 14, till Konung-
en i anledning av Kungl. Maj:ts proposi-
tion angående utgifter å tilläggsstat II
till riksstaten för budgetåret 1951/52,
i vad propositionen avser inrikesdepar-
tementets verksamhetsområde.

Skrivelseförslaget godkändes under
förutsättning att vad utskottet hemställt
i utlåtande nr 23 bifölles även av andra
kammaren.

Anmäldes andra lagutskottets förslag
till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition med förslag till förordning
angående ändrad lydelse av 3 § förord-
ningen den 30 juni 1943 (nr 570) om
anställande av distriktsbarnmorskor
m. m.;

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition med förslag till förordning
om förlängd tjänstgöring för vissa värn-
pliktiga tillhörande armén, vilka under
år 1952 avsluta första tjänstgöring; och

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition med förslag till förordning
om ändring i 6 § familjebidragsförord-
ningen den 29 mars 1946 (nr 99).

Skrivelseförslagen godkändes under
förutsättning beträffande vart och ett av
dem, att andra kammaren i avseende å
motsvarande utskottsbetänkande fattade
samma beslut som första kammaren.

Interpellation ang. beskattningen av elverkens kraftöverskott.

Anmäldes att till kammaren överlämnats följande kungl. propositioner, vilka nu var för sig föredrogos och lades på bordet:

nr 41, om godkännande av protokoll angående handelsutbytet mellan Sverige och Portugal m. m.; samt

nr 44, angående anslag för budgetåret 1952/53 till lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård.

Anmäldes och bordlades konstitutionsutskottets memorial nr 3, i anledning av andra kammarens remiss av motion nr 462 av herrar Håstad och Hagberg i Malmö om utredning av frågan om magistrats skiljande från rådhusrätt i avseende på magistratens statliga funktioner m. m.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 367, av herr *Sundvik*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor;

nr 368, av herr *Sundvik*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor;

nr 369, av fru *Svenson* och herr *Nilsson, Bror*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor;

nr 370, av herr *Lodén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor;

nr 371, av herr *Andersson, Lars*, och herr *Näslund*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till hushållningssällskapen för budgetåret 1952/53, m. m.; samt

nr 372, av herr *Eskilsson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition an-

gående anslag till hushållningssällskapen för budgetåret 1952/53, m. m.

Interpellation ang. beskattningen av elverkens kraftöverskott.

Ordet lämnades på begäran till herr **LUNDGREN**, som yttrade: Herr talman! Umeå stads elverk har i skrivelse till kontrollstyrelsen den ³¹/₇ 1951 hemställt, att kontrollstyrelsen måtte medgiva att värmeström, som staden under begränsad del av dygnet levererar för att i möjligaste mån utnyttja den kraft, som staden dels själv producerar dels ock förvärvar — här kallad lokalt kraftöverskott — skall beskattas enligt värdeskatteprincipen. Kontrollstyrelsen har emellertid i skrivelse den ²⁶/₁₁ 1951 meddelat, att skatten skall uttagas såsom styckeskatt med 1 öre per kilowattimma men samtidigt förklarat, att, sedan vattenkraftunderskottet upphört, elskatten skall beräknas som värdeskatt. Då priset för ifrågavarande kraft t. ex. vid försäljning till landstinget utgör högst 1¹/₂ öre per kilowattimma, medför beskattningen en mycket stark ökning av kraftpriset för konsumenterna, som i vissa fall kan medföra att kraften icke kan utnyttjas.

Kontrollstyrelsens tolkning av bestämmelserna medför, att elskatten utom att den är en inkomstkälla för staten kan användas för att förhindra att ett elverk, som icke kan få avsättning för all tillgänglig elenergi för högvärdiga ändamål, avsätter denna till relativt låga priser som värmekraft. Man måste rimligtvis utgå från att varje vattenkraftproducent, som har sitt nät anslutet till riksnätet, utnyttjar allt tillgängligt vatten i turbinerna och icke låter något rinna förbi dessa. Följden blir då att enskilda kraftverk huvudsakligen i Norrland utan ersättning komma att i den mån skatten verkar återhållande på konsumtionen av lokal överskottskraft, få avstå kraft. Denna kommer då automatiskt att tillfalla linjeägaren.

På grund av det sålunda anförda får jag anhålla om första kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för

Interpellation ang. beskattningen av elverkens kraftöverskott.

finansdepartementet få framställa följande frågor:

1. Kan en beskattning av 50 % eller mer av värdet på elektrisk kraft anses rimlig för värmekraft, som ett elkraftverk söker utnyttja och för vilket det ej kan finna mera kvalificerad användning?

2. Kan det vara rimligt att genom en skatt tvinga ett företag att utan kompensation avstå från en tillgång till förmån för ett annat företag?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakvarande spörsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.15 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.